

Supplerende tillæg om brugen af standarder og mærker i indkøb

TILLÆG TIL FORUM FOR BÆREDYGTIGE INDKØBS PUBLIKATION
'GRØNNE OG ETISKE MÆRKER - GUIDE TIL VURDERING OG BRUG AF
STANDARDER OG MÆRKER I INDKØB'

AUGUST 2022

SKI og Dansk Erhverv har valgt at udarbejde indeværende supplerende tillæg til Forum for Bæredygtige Indkøbs publikation 'Grønne og etiske mærker – Guide til vurdering og brug af standarder og mærker i indkøb' af 28. oktober 2021.

SKI og Dansk Erhvervs tillæg består af to bilag. Bilag 1 består af tre cases, der viser kortlægninger af mærker og standarder til brug for indkøb af udvalgte produktområder (tekstiler, kosmetik og turisme/hotel). Bilag 2 er et overblik over knap 60 troværdige mærker/standarder, der anvendes på det danske marked.

Det supplerende tillæg gør det muligt at identificerer potentielle mærker/standarder på givne indkøbsområder, og dermed bidrage til mere miljøvenlige indkøb. Overblikket i bilag 2 er udarbejdet i februar 2022, og er ikke udtømmende. Det er tænkt som et dialogværktøj til markedsdialogen med leverandørerne.

BILAG 1: Cases til brug for planlægning af dit indkøb

CASE 1: Tøj og tekstiler

Casen kortlægger de troværdige mærker som typisk muliggør mærkning på tekstiler som f.eks. tøj og boligtekstiler. Den kan bruges som inspiration til din egen kortlægning for de tekstilprodukter, som du ønsker en markedsdialog og indkøb af. De mærker, der er med i casen, er typisk brugt på det danske marked, men der kan være andre troværdige mærker på tekstiler, som ikke er medtaget.

Få overblik over mærker og mærkningsordninger i bilag 2. Her er også links til mærkernes hjemmesider, hvor du kan få mere viden om mærkerne, deres kriterier og i mange tilfælde også oversigt over eksisterende licenser og mærkede produkter.

Tema	Mærke/standard
Miljø (<i>type I-miljømærker har primært fokus på miljøbelastning fra produktion og forbrug, og kan derfor også rumme kriterier for eksempelvis sundhedsmæssige forhold samt klima</i>)	1: Svanemærket (type I) 2: EU Blomsten (type I) 3: Blaue Engel (type I) 4: Bra Miljöval (type I)
Sundhed	6: Asthma Allergy Nordic 8: Oeko-Tex Standard 100 46: Indeklimamærket
Miljø/social	7: GOTS 9: OEKO-TEX Step 22: Fairtrade 39: Soil Association 41: FSC
Miljø/social/økonomi (virksomhedens ledelsessystem)	10: OEKO-TEX Made in green 48: B Corp 49: DS 49001 50: ISO 14001
Social	56: Varefaktakontrolleret
Miljø/social/sundhed/økonomi	47: Cradle-to-cradle

CASE 2: Kosmetik og plejeprodukter med emballage

Casen kortlægger de troværdige mærker som typisk muliggør mærkning på kosmetik og plejeprodukter, f.eks. lotion og shampoo. Den kan bruges som inspiration til din egen kortlægning af de kosmetikprodukter, som du ønsker en markedsdialog og indkøb af. De mærker, der er med i casen, er de typisk brugt på det danske marked, men der kan være andre troværdige mærker på kosmetik og plejeprodukter, som ikke er medtaget. Kosmetik har ofte et relativt stort emballageforbrug, og dermed miljøeffekt, hvorfor casen også giver eksempler på mærker for emballager.

Få overblik over mærker, mærkningsordninger og standarder i bilag 2. Her er også links til mærkernes hjemmesider, hvor du kan få mere viden om mærkerne, deres kriterier og i mange tilfælde også oversigt over eksisterende licenser og mærkede produkter.

Tema	Mærke/standard
Miljø (<i>type I-miljømærker har primært fokus på miljøbelastning fra produktion og forbrug, og kan derfor også rumme kriterier for eksempelvis sundhedsmæssige forhold samt klima</i>)	1: Svanemærket (type I) 2: EU Blomsten (type I) 3: Blaue Engel (type I) 4: Bra Miljöval (type I)
Sundhed	5: Allergy Certified 6: Asthma Allergy Nordic
Miljø/sundhed	17: Natrue
Miljø/social	18: Ecocert Cosmos 22: Fairtrade 39: Soil Association 40: Rainforest Alliance 37: RSPO
Miljø/social/økonomi (virksomhedens ledelsessystem)	48: B Corp 49: DS 49001 50: ISO 14001
Social	20: Vegan Society 21: Vegansk
Miljø/social/sundhed/økonomi	47: Cradle-to-cradle
Emballage	1: Svanemærket (type I) 2: EU Blomsten (type I) 41: FSC 42: PEFC 47: Cradle-to-cradle

CASE 3: Turisme og hoteller

Casen kortlægger de troværdige mærker som typisk anvendes for turismeområdet og f.eks. af hoteller. Når det gælder køb af tjenesteydelser, kan du bruge kortlægningen som inspiration til at f.eks. indkøbe forbrugsvarer til hotellets forskellige servicefunktioner, som restaurant, badeværelser, rengøring, kontorer, konference, etc. Hoteller eller turistattraktioner kan betragtes som en serviceydelse, der bruger en række forskellige produkter, der kan stilles mærkekrav til. De mærker, der er med i casen, er de typisk brugte mærker på det danske marked, men der kan være andre troværdige mærker, der bruges af turismen, som ikke er medtaget i casen.

Få overblik over mærker, mærkningsordninger og standarder i bilag 2. Her er også links til mærkernes hjemmesider, hvor du kan få mere viden om mærkerne, deres kriterier og i mange tilfælde også oversigt over eksisterende licenser og mærkede produkter.

Tema	Mærke/standard
Miljø (type I- miljømærker har primært fokus på miljøbelastning fra produktion og forbrug, og kan derfor også rumme kriterier for eksempelvis sundhedsmæssige forhold samt klima)	1: Svanemærket (type I) 2: EU Blomsten (type I) 3: Blaue Engel (type I) 4: Bra Miljøval (type I)
Mærker med flere produktstandarder på tværs af indkøbsområder	14: Carbon trust 47: Cradle-to-cradle
Virksomhedens ledelsessystem	1: Svanemærket (type I) 2: EU Blomsten (type I) 48: B Corp 49: DS 49001 50: ISO 14001 51: Green Globe 52: Green Key
Virksomhedens bygninger	1: Svanemærket (type I) 43: DGNB 44: BREEAM 45: LEED

Fødevarer	20: Vegan Society 21: Vegansk og vegetarisk 22: Fairtrade 23: Det røde Ø-mærke 24: Det Økologiske Spisemærke 25: EUs økologilogo 26: Debio Økologisk 27: KRAV 28: BIO 29: Certifié AB 30: Demeter 31: Crossed Grain 32: Nøglehullet 33: Fuldkornslogoet 34: ASC 35: MSC 36: NaturSkånsom 39: Soil Association 40: Rainforest Alliance 53: Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse 54: Dyrevelfærdsmærket
Rengøringsmidler	5: Allergy Certified 6: Asthma Allergy Nordic Se også mærker på tværs af indkøbsområder
Kosmetik/pleje	6: Astma Allergy Nordic 17: Natrue 18: Ecocert Cosmos Se også mærker på tværs af indkøbsområder
Tekstiler	7: GOTS 8: Oeko-Tex Standard 100 9: OEKO-TEX Step 10: OEKO-TEX Made in green Se også mærker på tværs af indkøbsområder
IT	11: Energy Star 12: TCO Certified (Type I) Se også mærker på tværs af indkøbsområder
El/varme	13: Energimærket 15: EKOenergy 16: Grøn strøm
Køkken, bad og bolig	Se mærker på tværs af indkøbsområder
Emballage/papir	1: Svanemærket (type I) 2: EU Blomsten (type I) 41: FSC 42: PEFC 47: Cradle-to-cradle

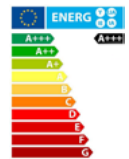
Bilag 2: Oversigt over troværdige mærker (februar 2022)

Denne oversigt er ikke en komplet liste over troværdige mærker, mærkningsordninger eller standarder på det danske marked. Bilaget er statisk, hvorfor det er sandsynligt at nye troværdige mærker ikke er at finde her.

Ikke alle mærker på listen er statskontrollerede mærker, men alle vurderes umiddelbart at leve op til de 4 grundprincipper for troværdighed i Forbrugerombudsmandens vejledning i "Brug af miljømæssige og etiske påstande mv." Desuden er det angivet hvilke mærker, der er type I-mærker, og som dermed har kriterier, der dækker hele livscyklus.

Nummeringen af mærkerne er ikke et udtryk for en prioritering, men er tilføjet for at gøre det lettere at henvise til mærkerne til de tre cases.

1		<p>Svanemærket: Officielt nordisk <u>type I-miljømærke</u> for produkter og serviceydelser inden for non-food etableret af Nordisk Ministerråd.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, herunder klima, biodiversitet, cirkulær økonomi og miljø- og sundhedsskadelige stoffer. Samt sociale krav for udvalgte produktområder.</p> <p>Produkter: Mange produktgrupper som dækker personlige plejeprodukter, byggeprodukter, huse, møbler, tekstiler, trykkerier, rengørings- og vaskemidler, bilvaskehaller m.m.</p> <p>Læs mere: http://www.ecolabel.dk</p>
2		<p>EU Blomsten: Officielt europæisk <u>type I-miljømærke</u> for produkter og serviceydelser til non-food.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, herunder klima, biodiversitet, cirkulær økonomi og miljø- og sundhedsskadelige stoffer. Samt sociale krav for udvalgte produktområder.</p> <p>Produkter: Mange produktgrupper som dækker personlige plejeprodukter, papir, tekstiler, sko, møbler, byggeprodukter, rengørings- og vaskemidler, overnatningssteder m.m.</p> <p>Læs mere: http://www.ecolabel.dk</p>
3		<p>Der Blaue Engel: Tysk <u>type I-miljømærke</u> etableret af det tyske miljøministerium.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, specifikt energi, vand og materialer.</p> <p>Produkter: Mange produktgrupper som dækker artikler til boligindretning, køkkener, badeværelser, kontorer, elektronik, byggematerialer, solceller, tekstiler, sko, cykler og haveredskaber, dataservice, legetøj, rengøring, personlige plejeprodukter m.m.</p> <p>Læs mere: https://www.blauer-engel.de/en</p>
4		<p>Bra Miljöval: Svensk <u>type I-miljømærke</u> som drives af den svenske Naturskyddsforeningen.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, sundhed og økonomi.</p> <p>Produkter: Mange produktgrupper som dækker biobrændsel, elektricitet, fjernvarme, køling, forsikringer, personlige plejeprodukter, vaske- og rengøringsmidler, tekstiler, persontransport og godstransport m.m.</p> <p>Læs mere: https://www.naturskyddsforeningen.se/bra-miljova</p>
5		<p>Allergy Certified: Dansk baseret privat certificering og mærke, som vurderer indholdet af produktets allergener og mindsker risikoen for allergi ved produktkontakt med huden.</p> <p>Tema: Fokus på sundhed, specifikt hudlidelser og hudirritation fra parfume og kemiske ingredienser.</p> <p>Produkter: Cremer, neglelak, make-up, shampoo, tekstilvask, opvaskemidler, hygiejneprodukter, maling, briller, tøj m.m.</p> <p>Læs mere: https://allergycertified.com</p>
6		<p>Asthma Allergy Nordic: I 2018 blev de nordiske allergimærker forenet til allergimærket Asthma Allergy Nordic, som Astma-Allergi Danmark, Astma och Allergi förbundet i Sverige og Norges Astma- og Allergiforbund står bag.</p> <p>Tema: Fokus på sundhed, specifikt hudlidelser som kontaktallergi, eksem og hudirritation fra kemiske ingredienser i produkter.</p> <p>Produkter: Personlige pleje, vaske- og rengøringsmidler, hygiejneprodukter, luftrensere, produkter til dyr samt dyner og puder.</p>

		Læs mere: https://www.asthmaallergynordic.com
7		Global Organic Textile Standard, GOTS: Internationalt mærke for økologisk tøj. Tema: Fokus på miljø og arbejdsforhold, herunder kemiske indholdsstoffer og materialer fra produktion og høst af råvarer. Produkter: Metervarer og færdigfremstillede tekstiler samt alle anvendte kemikalier materialer og additiver. Læs mere: https://global-standard.org
8		Oeko-Tex Standard 100: Laboratiestandard for råmaterialer og færdige tekstiler, som begrænser indholdet af sundhedsskadelige stoffer. Certificering sker gennem laboratorietestning for overholdelse af grænseværdier. Tema: Fokus på sundhed og tekstilets indhold af sundhedsskadelige stoffer, f.eks. farvestoffer, tungmetaller, pesticidrester, formaldehyd og phthalater. Produkter: Fire produktgrupper; babyartikler op til 3 år; tekstiler tæt på kroppen, f.eks. undertøj; tekstiler væk fra kroppen f.eks. overtøj; og tekstiler til møbler o.l. Læs mere: http://www.okotex.dk
9		OEKO-TEX STeP, Sustainable Textile Production: Mærke og certificering for tekstilbrands, detailvirksomheder, producenter og underleverandører (f.eks. faveri og spinneri). Tema: Fokus på miljø, sundhed og sociale forhold, herunder kemikaliestyling, social ansvarlighed, kvalitetsstyring, miljøstyring, sundhed og sikkerhed. Virksomheder: Fremstilling af tekstilfibre, vævning, hækling, syning og produktion af slutprodukter. Læs mere: http://www.okotex.dk
10		OEKO-TEX MADE IN GREEN: Mærkningsordning for bæredygtig produktion af tekstiler, som forudsætter at virksomheden og dets produkter har Oeko-tex standard 100 og STeP-certificering. Tema: Fokus på miljø, sundhed og sociale forhold, herunder indholdet af skadelige stoffer, miljøforsvarlig produktion og social ansvarlighed i hele leverandørkæden. Produkter: Halvfabrikata og færdige tekstilprodukter samt virksomheders produktion. Læs mere: http://www.okotex.dk
11		Energy Star: Certificerings- og mærkningsprogram for elektriske produkter, der administreres af den amerikanske miljøstyrelse og energistyrelse. Tema: Fokus på miljø, specifikt energiforbrug i brugsfasen. Produkter: Bygninger, computere, bærbare, tablets, servere, pc-skærme, kopimaskiner, multifunktionsmaskiner, printere, scannere, datacentre, tørretumblere, vaskemaskiner, frydere, vinduer, lyskilder, ismaskiner, kommunikationsudstyr, telefoner, pool-udstyr, aircondition m.m. Læs mere: https://www.energystar.gov
12		TCO Certified: Svensk <u>type I-mærkning</u> af it-produkter. Energikrav er harmoniseret med det amerikanske energimærke, Energy Star. Tema: Miljø og sociale forhold, herunder energiforbrug, stråling, indhold og afgivelse af problematiske stoffer, ergonomi, produktion og genanvendelse. Produkter: Skærme, bærbare, tablets, smartphones, desktops, all-in-one pc'er, projektorer og hovedtelefoner. Læs mere: http://tcocertified.com
13		Energimærket: EU mærke der viser, hvor energieffektivt et produkt er på en skala fra A til G. Tema: Fokus på miljø, primært energiforbrug i brugsfasen. For nogle produkter f.eks. opvaskemaskiner er der også fokus på vandforbrug og tørreevne. Produkter: Komfurer, emhætter, køleskabe, opvaskemaskiner, støvsugere, vaskemaskiner, computere, skærme, spilkonsoller, tv, vandvarmere, rumopvarmning, klimaanlæg og fastbrændselskedler. Læs mere: https://ens.dk/ansvarsomraader/energikrav-til-produkter/om-energikrav
14		Carbon Trust: Uafhængig non profit-organisation, der hjælper virksomheder med at reducere CO2-udledningen og certificerer produkter efter internationalt anerkendte standarder. Mærket

		<p>findes i syv varianter: Carbon Neutral, Carbon Neutral Packaging, CO2 Measured, Reducing CO2, Reducing CO2 Packaging, Lower CO2 og 100% Renewable Electricity.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, herunder energi- og vandforbrug samt affaldshåndtering.</p> <p>Produkter: Brød, gryn, sukker, vin, olier, bankprodukter, håndtørre, vandkøling, bygningsmaterialer og emballager m.m.</p> <p>Læs mere: https://www.carbontrust.com/home/</p>
15		<p>EKOenergy: Mærket drives af NGO-initiativet EKOenergy Network, som certificerer elektricitet fra vedvarende energikilder og hjælper brugere med at skifte til 100% vedvarende energi.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, specifikt bedst tilgængelige vedvarende elektricitet med sporbarhed til energiproduktionen.</p> <p>Produkter: Vind, sol, geotermisk, vandkraft, marineenergi og bioenergi samt gas fra bioenergi og fra forgasning af vedvarende elektricitet.</p> <p>Læs mere: http://www.ekoenergy.org/da/</p>
16		<p>Grøn strøm: Dansk mærkningsordning for elektricitet baseret på Forbrugerombudsmandens retningslinjer for brug af klimamæssige udsagn ved markedsføring af strøm.</p> <p>Tema: Fokus på miljø. Et grønt blad garanterer at strømmen stammer 100% fra vedvarende kilder. To grønne blade garanterer yderligere klimatiltag med en ikke ubetydelig dokumenterbar klimaeffekt.</p> <p>Produkter: Vedvarende elektricitet.</p> <p>Læs mere: https://www.forbrugerombudsmanden.dk/media/55841/elhandleres-brug-af-klimamaessige-udsagn-ved-markedsfoering-af-stroem.pdf</p>
17		<p>NATRUE: Non-profit organisation, som fremmer naturlig og økologisk kosmetik globalt.</p> <p>Tema: Fokus på økologiske og naturlige ingredienser.</p> <p>Produkter: Kosmetikprodukter.</p> <p>Læs mere: http://www.natrue.org</p>
18		<p>Ecocert Cosmos: International organisation med standarder for certificering af naturlige og økologiske kosmetikprodukter.</p> <p>Tema: Fokus på miljø og sociale forhold (dyrevelfærd), herunder ansvarlig brug af naturressourcer og biodiversitet.</p> <p>Produkter: Kosmetik, plejeprodukter og ingredienser.</p> <p>Læs mere: https://www.ecocert.com/en/certification-detail/natural-and-organic-cosmetics-cosmos</p>
20		<p>Vegan Society: Mærkning fra engelsk NGO, som fremmer og støtter vegansk livsstil.</p> <p>Tema: Fokus på dyrevelfærd, specifikt at produkter ikke indeholder animalske bestanddele.</p> <p>Produkter: Kosmetik, fødevarer, ingredienser, måltider, drikke, tøj, vaskemidler, m.m.</p> <p>Læs mere: https://www.vegansociety.com/</p>
21		<p>Vegansk og vegetarisk: Mærkning fra Dansk Vegetarisk Forening, DVF, som følger de europæiske standarder for mærkning af veganske og vegetariske produkter, V-label, men stiller skærpede krav om at mælk og æg i vegetariske produkter er økologiske.</p> <p>Tema: Fokus på dyrevelfærd, specifikt at produkter ikke indeholder animalske bestanddele.</p> <p>Produkter: Pålæg, færdigretter, brød, kager, morgenmadsprodukter, snacks, slik, energibarer, sæbe og kosmetik.</p> <p>Læs mere: https://vegetarisk.dk</p>
22		<p>Fairtrade: Internationalt mærke der arbejder for at forbedre arbejds- og levevilkår for bønder og arbejdere i Afrika, Asien og Syd- og Mellemamerika gennem handel.</p> <p>Tema: Fokus på sociale forhold og miljø.</p> <p>Produkter: Bananer, kaffe, sukker, kakao, te, roser, vin, guld, sølv, bomuld, honning, marmelade, is, slik.</p> <p>Læs mere: www.fairtrade-maerket.dk</p>

23		<p>Det røde Ø-mærke: Dansk statskontrolleret økologimærke til fødevarer og drikkevarer. Det kan anvendes på både danske og internationale produkter, der overholder EU's økologiregler, og hvis seneste forarbejdning, pakning eller mærkning er sket i Danmark.</p> <p>Tema: Fokus på miljø (specifikt økologi) og sociale forhold (dyrevelfærd).</p> <p>Produkter: Økologiske føde- og drikkevarer, samt visse økologiske nonfood-produkter, som f.eks. hunde- og kattemad.</p> <p>Produkter: Kød, mælkeprodukter, æg, kornprodukter, grønsager, frugt, bær og honning.</p> <p>Læs mere: https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Ø-mærket.aspx</p>
24		<p>Det Økologiske Spisemærke: Dansk statskontrolleret mærkningsordning for professionelle køkkener og spisesteder, der er registreret under Fødevarestyrelsens smileyordning. Mærket angiver andelen af indkøbte fødevarer og drikkevarer, der er økologisk fremstillet, og findes i tre kategorier: Bronze, sølv og guld.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, specifikt økologi.</p> <p>Virksomheder: Offentlige og private spisesteder, herunder restauranter, caféer, institutionskøkkener, kantiner, catering og take-away.</p> <p>Læs mere: www.oekologisk-spisemaerke.dk/om-spisemaerket</p>
25		<p>EU's økologilogo: Mærket er obligatorisk for alle emballerede økologiske fødevarer, der færdigpakkes inden for EU. Det betyder, at det danske Ø-mærke altid skal følges af EU's økologimærke.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, specifikt økologi.</p> <p>Produkter: Økologiske føde- og drikkevarer, der færdigpakkes indenfor EU.</p> <p>Læs mere: https://ec.europa.eu/agriculture/organic/consumer-trust/certification-and-confidence/the-organic-logo-guarantees_da</p>
26		<p>Debio Økologisk: Privat norsk certificerings- og mærkningsordning for økologiske fødevarer.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, specifikt økologi og dyrevelfærd.</p> <p>Produkter: Kød, mælkeprodukter, æg, kornprodukter, grøntsager, frugt, bær og honning samt snitblomster, juletræer, pyntegrønt, kosmetik, tekstiler, fisk, madvarer og måltider.</p> <p>Læs mere: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-03-18-355?q=.kologi-debio.no</p>
27		<p>KRAV: Svensk privat økologimærke for fødevarer, som opfylder EU's regler for økologisk landbrug.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, dyrevelfærd og arbejdsvilkår.</p> <p>Produkter: Mælkeprodukter, kaffe, brød, kød, vegetariske produkter, grønsager, frugt, bær, fisk, Chokoladekager og juletræer.</p> <p>Læs mere: http://www.krav.se/</p>
28		<p>BIO: Officielt tysk økologimærke, som garanterer, at produktet overholder EU's regler for økologiske fødevarer.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, specifikt økologi og dyrevelfærd.</p> <p>Produkter: Kød, mælkeprodukter, æg, kornprodukter, brød, morgenmadsprodukter, grønsager, frugt, bær og honning.</p> <p>Læs mere: https://www.oekolandbau.de/en/bio-siegel/</p>
29		<p>Certifié AB (Agriculture Biologique): Fransk økologimærke, som garanterer at produktet overholder EU's regler for økologiske fødevarer.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, specifikt økologi og dyrevelfærd.</p> <p>Produkter: Kød, mælkeprodukter, æg, kornprodukter, grønsager, frugt, bær og honning.</p> <p>Læs mere: http://www.agencebio.org</p>
30		<p>Demeter: International certificerings- og mærkningsordning for biodynamiske landbrug, forarbejdningsevirsomheder og forretninger.</p> <p>Tema: Fokus på miljø og sociale forhold (dyrevelfærd), herunder krav om husdyr på gården, så man er selvforsynende med gødning. Mælkeprodukter homogeniseres ikke.</p> <p>Virksomheder: Biodynamiske landbrug, forarbejdningsevirsomheder og forretninger.</p> <p>Læs mere: http://www.biodynamisk.dk</p>

31		<p>Crossed Grain: Glutenfri produktcertificering og mærkning, som bruges af nationale Cøliaki-foreninger over hele verden. I Europa koordineres mærkningen af Association of European Coeliac Societies, AOECS.</p> <p>Tema: Fokus på sundhed, specifikt glutenfri.</p> <p>Produkter: Forarbejdede fødevarer, brød, melblandinger og kiks, der indeholder under 20 ppm gluten. Fødevarer med 21-100 ppm kan mærkes med underteksten "meget lavt glutenindhold".</p> <p>Læs mere: http://aoecs.org/aoecs-gluten-free-standard</p>
32		<p>Noeglehullet: Dansk officielt ernæringsmærke, der anviser til sundere fødevarer jf. de officielle kostråd.</p> <p>Tema: Fokus på sundhed, specifikt indhold af fedt, sukker, salt og kostfibre.</p> <p>Produkter: Mange produktkategorier, herunder grønsager, korn, frugt, bær og nødder, mel, gryn, ris, grød, brød pasta, mælkeprodukter, ost, madolier, fiskevarer, kødprodukter, vegetabiliske produkter, færdigretter, dressinger og saucer.</p> <p>Læs mere: https://altomkost.dk/maerker/noeglehullet/</p>
33		<p>Fuldkornslogoet: Mærket drives af det offentligt-private partnerskab Fuldkornspartnerskabet for at fremme folkesundheden, særligt hvad angår indtaget af fuldkorn.</p> <p>Tema: Fokus på sundhed. Logoet sikrer højt indhold af fuldkorn, og stiller derudover krav til indholdet af fedt, salt, sukker og kostfibre.</p> <p>Produkter: Mel og blandinger, gryn, flager, müsli, morgenmadsprodukter, grødblandinger, rugbrød, brød og brødmix, knækbrød, skorper, ris, rasp, pasta og nudler.</p> <p>Læs mere: http://www.fuldkorn.dk</p>
34		<p>ASC, Aquaculture Stewardship Council: NGO etableret af WWF og den hollandske organisation IDH, Sustainable Trade Initiative. Certificerer og mærker produktion af opdrættede fisk i dambrug og havbrug, og sikrer sporbarhed for fisk.</p> <p>Tema: Fokus på miljø og sociale forhold for ansatte.</p> <p>Produkter: Forskellige arter af fisk, rejer og skaldyr, f.eks. laks, varmtvandsrejer, pangasius, ørred, skaldyr, krebs og muslinger samt salgsklare færdigvarer, som indeholder disse arter.</p> <p>Læs mere: https://www.asc-aqua.org</p>
35		<p>MSC, Marine Stewardship Council: International non-profit organisation, der certificerer og mærker fiskeri af vildtfangede fisk og skaldyr til sikring af bæredygtige fiskebestande, bevaring af havmiljøet og sporbarhed.</p> <p>Tema: Fokus på miljø.</p> <p>Produkter: Vildtfangede fisk og skaldyr samt spisesteder, cateringfirmaer, produkter og færdigvarer certificeres til sporbarhedsstandard.</p> <p>Læs mere: https://www.msc.org</p>
36		<p>NaturSkånsom: Dansk statskontrolleret mærke til fisk, der er fanget vildt med respekt for naturen.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, herunder skånsomme fangstmetoder, sunde bestande, mindre fartøjer og fangstrejser.</p> <p>Produkter: Fisk.</p> <p>Læs mere: https://naturskånsom.dk/</p>
37		<p>RSPO, Roundtable on Sustainable Palm Oil: Non-profit organisation, der varetager certificering af ansvarlig produceret palmeolie og sporbarhedscertificering i forsyningskæden efter af RSPO-standarden.</p> <p>Tema: Fokus på miljø og sociale forhold for ansatte, herunder garanteret afskovningsfri.</p> <p>Virksomheder: Produktion af palmeolie.</p> <p>Læs mere: https://rspo.org</p>
38		<p>RTRS, Roundtable for Responsible Soy: Non-profit organisation, der varetager certificering af ansvarlig sojaproduktion og sporbarhedscertificering i forsyningskæden efter RTRS-standarden.</p> <p>Tema: Fokus på miljø og sociale forhold for ansatte, herunder garanteret afskovningsfri.</p> <p>Virksomheder: Produktion af sojabønner og sojabaserede biobrændsler</p>

		Læs mere: https://responsiblesoy.org/?lang=en
39		Soil Association: Privat, engelsk og uafhængig organisation, der driver standard og certificeringsordning for økologisk landbrug og mærkning af økologiske fødevarer baseret på EU's krav. Tema: Fokus på miljø, specifikt miljøfremmede stoffer som GMO, pesticider og antibiotika, samt på dyrevelfærd og bæredygtigt forbrug. Produkter: Kød, mælkeprodukter, æg, kornprodukter, grønsager, frugt, bær og honning, økologisk kosmetik samt økologiske og naturlige plejeprodukter. Læs mere: https://www.soilassociation.org
40		Rainforest Alliance: Mærket certificerer landbrug og skove i tredjeverdenslande efter SAN, Sustainable Agriculture Network, og turisme efter standarder anerkendt af Global Sustainable Tourism Council, GSTC. Tema: Fokus på miljø, herunder biodiversitet, og sociale forhold for landarbejdere og lokalsamfund. Produkter: Byggematerialer, kaffe, kakao, te og andre fødevarer, kontorartikler, møbler og andre træprodukter, økoturisme, kosmetik og plejeprodukter samt blomster. Læs mere: www.rainforest-alliance.org - http://san.ag/web - https://www.gstccouncil.org
41		FSC, Forest Stewardship Council: Certificering af bæredygtig skovdrift samt sporbarhedscertificering og mærkning af træ og andre skovbaserede materialer i leverandørkæden til fremstillingsindustrien og salg til kunder. Tre niveauer af produktmærkninger: FSC 100%, når alle produktets skovbaserede materialer kommer fra FSC-certificeret skov; FSC Recycled, når alle skovbaserede materialer i produktet stammer fra genanvendte materialer; og FSC Mix, når produktets skovbaserede dele indeholder et eller flere af følgende inputs: materialer fra FSC-certificeret skov, genanvendte materialer, lovlige og kontrollerede materialer. Tema: Fokus på miljø, biodiversitet, sociale forhold og relationer til lokalsamfund. Produkter: Alle typer produkter af skovbaserede materialer f.eks. byggematerialer som gulve, isolering og vinduer/døre, papir, tryksager, emballage, grillkul, møbler, smykker, legetøj, gummihandsker og tøj. Læs mere: https://dk.fsc.org/dk-dk
42		PEFC, Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes: Certificering af bæredygtig skovdrift og sporbarhedscertificering af træet i leverandørkæden til fremstillingsindustrien og salg til kunder. Tema: Fokus miljø og sociale forhold for ansatte. Produkter: Skovbrug samt træ fra genanvendelige kilder. Læs mere: https://www.pefc.dk
43		DGNB: Bæredygtighedsstandard til at certificere bygninger og byområder. Tema: Miljø, økonomi og sociale forhold, herunder byggematerialer livscyklus, transport, forbrug af energi og vand under og efter byggeriet, holdbarhed, tilgængelighed og indeklima samt bygningens totaløkonomi og de samlede levetidsomkostninger. Produkter: Byområder og bygninger, herunder nybyggerier og renoveringer. Læs mere: http://www.dk-gbc.dk - http://www.dgnb.de
44		BREEAM: Certificeringsordning for bæredygtigt byggeri udviklet til det britiske marked, men nu også til det internationale marked. Green Building Council i Norge og Sverige bruger mærket, mens GBC i Danmark har valgt det tyske mærke DGNB. En certificering opnås på fem niveauer. Tema: Fokus på miljø, økonomi og sundhed, herunder energibesparelser, vandforbrug, materialer og bygningens resurseforbrug, transport, indeklima, social trivsel og innovativt design. Produkter: Alle typer bygninger, infrastruktur og nybyggeri, eksisterende og restaureringer, kontorbygninger, butikker, institutioner, private boliger og byggematerialer. Læs mere: http://www.breeam.com
45		LEED, Leadership in Energy and Environmental Design: Amerikansk mærkning til bygninger, der administreres af U.S. Green Building Council. Bygninger kan opnå forskellige niveauer: Basis, sølv, guld og platin.

		<p>Tema: Fokus på økonomi, miljø og sociale forhold, herunder energibesparelser, vandforbrug, materialer og bygningsressurser, indeklima, social trivsel og innovativt design.</p> <p>Produkter: Alle typer bygninger og byggematerialer.</p> <p>Læs mere: https://new.usgbc.org/</p>
46		<p>Indeklimamærket: Dansk mærkningsordning for produkter og materialer med dokumentation for afgasning. Mærket drives af Teknologisk Institut.</p> <p>Tema: Fokus på sundhed, specifikt grænseværdier for afgasning af flygtige organiske forbindelser, kræftfremkaldende stoffer, partikler og fibre.</p> <p>Produkter: Byggematerialer f.eks. vinduer, yderdøre, pleje- og vedligeholdelsesprodukter, tekstile gulvbelægninger, halvharde gulvbelægninger, laminat og trægulve, skabe, møbler og inventar, huse og ventilationssystemer.</p> <p>Læs mere: https://www.teknologisk.dk/ydelser/dansk-indeklima-maerkning/om-indeklimamaerket/253</p>
47		<p>Cradle to Cradle Certified: International standard og designkoncept, hvor produkter indgår i biologiske eller tekniske kredsløb og skaber værdi for mennesker, miljø og økonomi. Standarden administreres af den uafhængige organisation Cradle to Cradle Products Innovation Institute. Certificering og mærkning på fem niveauer: Basis, bronze, sølv, guld og platin.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, sociale forhold, økonomi og sundhed, herunder materialesundhed og kemikalier, genbrug og genanvendelse, vedvarende energi, forvaltning af vandressurser og social ansvarlighed.</p> <p>Produkter: Legetøj, boligartikler, møbler, tryksager, rengøringsmidler, tekstiler, byggematerialer, råmaterialer, kemikalier og emballager.</p> <p>Læs mere: http://www.c2ccertified.org</p>
48		<p>B-Corp, Benefit Corporation: Global bevægelse for virksomheder, der ønsker at arbejde mere bæredygtigt, gennemsigtigt og ansvarligt.</p> <p>Tema: Fokus på miljø, sociale forhold og økonomiske forhold.</p> <p>Virksomheder: Alle typer virksomheder. I Danmark er det virksomheder, der fremstiller tøj, møbler, fødevarer, rådgivning, digitale løsninger og undervisning.</p> <p>Læs mere: http://bcorp.dk</p>
49	DS 49001	<p>DS 49001: Certificering af virksomheders ledelsessystem for samfundsansvar, som bygger på den internationale standard ISO 26000, som ikke er en certificerbar standard, men en vejledning uden krav.</p> <p>Tema: Bredt fokus på miljø, sociale forhold og økonomi, herunder ansvarlighed, gennemsigtighed, etisk adfærd, respekt for interessenter, respekt for retsstaten, respekt for internationale adfærdsnormer og respekt for menneskerettigheder.</p> <p>Virksomheder: Alle typer virksomheder og organisationer.</p> <p>Læs mere: https://www.ds.dk/da/standardisering/ledelsesstandarder/csr</p>
50		<p>ISO 14001: International anerkendt ledelsesstandard for miljøledelse, som virksomheder kan blive certificeret efter.</p> <p>Tema: Bredt fokus på miljø og krav om løbende forbedringer af miljøpræstationen.</p> <p>Virksomheder: Alle typer virksomheder og organisationer.</p> <p>Læs mere: https://www.ds.dk/da/om-standarder/ledelsesstandarder/iso-14001-miljoeledelse</p>
51		<p>Green Globe: Bæredygtigheds certificering for rejse- og turistvirksomheder og deres leverandører. Tre niveauer af medlemskab: Certificeret, guld og platin.</p> <p>Tema: Miljø, økonomi og sociale forhold for ansatte, herunder beskyttelse af kulturarv.</p> <p>Produkter: Butikker, conference- og kursussteder, krydstogtskibe, golfbane, hoteller, restauranter, wellnesscentre, busselskaber og biludlejning samt rejsearrangører.</p> <p>Læs mere: https://greenglobe.com</p>
52		<p>Green Key: Internationalt miljømærke for turisme, som drives af FEE, Foundation for Environmental Education.</p>

	 <p>Green Key</p>	<p>Tema: Fokus på miljø og sociale forhold, herunder energi- og vandforbrug, vask og rengøring, personaleinddragelse, bæredygtig mad, affald og indeklima, beskyttelse af nærområder, ligestilling og overholdelse af arbejdstagerrettigheder.</p> <p>Virksomheder: Hoteller, vandrerhjem, conference- og kursussteder, campingpladser, restauranter og idrætsanlæg.</p> <p>Læs mere: http://www.greenkey.dk/da</p>
53		<p>Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse: Mærket ejes af foreningen Dyrenes Beskyttelse, som arbejder for at sikre god dyrevelfærd i opdræt af produktionsdyr.</p> <p>Tema: Fokus på dyrevelfærd.</p> <p>Produkter: Oksekød fra malkekøer og kvier i godkendte malkekvægsbesætninger, slagtekalve og stude, kødkvæg, frilandsgrise, økologiske grise, høns og æg, mælk, ost, gæs, ænder og lam samt forarbejdede fødevarer som f.eks. pølser, postejer og færdigretter baseret på godkendte råvarer.</p> <p>Læs mere: https://www.dyrenesbeskyttelse.dk/anbefalet-af-dyrenes-beskyttelse</p>
54		<p>Dyrevelfærdsmærket: Dansk statskontrolleret dyrevelfærdsmærke, som er udviklet i samarbejde med dyreværnsorganisationer, producenter, slagterier og hovedparten af dagligvarehandlen. Tre niveauer med et, to eller tre hjerter.</p> <p>Tema: Fokus på dyrevelfærd.</p> <p>Produkter: Kød og forarbejdede produkter fra grise, kyllinger og okse- og kalvekød samt mejeriprodukter.</p> <p>Læs mere: https://bedre-dyrevelfaerd.dk</p>
55		<p>e-mærket: Dansk ordning for internetbutikker med det formål at skabe sikker og gennemsigtig e-handel. Bag mærket står Forbrugerrådet Tænk, Dansk Erhverv, FDIH, Dansk-IT, Finans Danmark og DI.</p> <p>Tema: Fokus på økonomi, specifikt overholdelse af lovkrav på e-handelsområdet, f.eks. nem adgang til persondatapolitik, gennemsigtigt købsflow, købsbetingelser, oplysning om varens/ydelsens vigtigste egenskaber, totalpris inkl. omkostninger og betalingsforpligtigelse, tydelige oplysninger om levering, fortrydelse og reklamation.</p> <p>Virksomheder: Alle typer internetbutikker.</p> <p>Læs mere: https://www.emaerket.dk</p>
56		<p>Varefaktakontrolleret: Dansk selvejende institution, der driver varefaktadeklaration med et formål om at oplyse forbrugerne.</p> <p>Tema: Fokus på sociale forhold, specifikt garanti for, at varen er lovlig, kontrolleret og i orden.</p> <p>Produkter: Alle typer fødevarer samt non-food produkter som f.eks. barneseler, barnesenge, barnevogne, bleer, småbørnslegetøj, sutter, cykellåse, grillkul, røgalarmer, vaske- og rengøringsmidler.</p> <p>Læs mere: www.varefakta.dk</p>
57		<p>NF Environment: Fransk <u>Type 1-miljømærke</u>. Udstedes af uafhængig organisation.</p> <p>Tema: Livscyklusbaseret med fokus på miljø, kemi, økologi og sociale forhold</p> <p>Produkter: 52 produktområder, herunder b.la. kontorartikler, tøj, rengøring samt hygiejneprodukter</p> <p>Læs mere: https://www.ecolabels.fr/</p>